

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

НІКІТЧИНА Олена Олександрівна

УДК 334.72:336.58

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Ліквідність і платоспроможність підприємства: фактори впливу та можливості зміцнення в умовах невизначеності»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Олена НІКІТЧИНА

Керівник роботи
СУС Юрій Юрійович
к.е.н., доцент

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.е.н., доц. Гайдучок Тетяна Станіславівна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Олена Олександрівна НІКІТЧИНА захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«__» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Нікітчина О. О. Ліквідність і платоспроможність підприємства: фактори впливу та можливості зміцнення в умовах невизначеності. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні, методичні і прикладні аспекти забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства в умовах сучасної економічної невизначеності. Проведено класифікацію факторів, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства за різними ознаками. Здійснено комплексний аналіз ліквідності та платоспроможності АТ «Житомирські ласощі» як вітчизняного підприємства, що здійснює діяльність в умовах невизначеності. Розроблено практичні рекомендації щодо підвищення рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, серед яких - оптимізація структури активів, управління дебіторською заборгованістю, удосконалення фінансової стратегії та врахування кращих європейських практик управління в умовах невизначеності.

Ключові слова: активи, невизначеність, зобов'язання, коефіцієнт, ліквідність, підприємство, платоспроможність, фінансова стійкість, фінансовий аналіз,

ABSTRACT

Nikitchyna O.O. Liquidity and Solvency of an Enterprise: Factors of Influence and Opportunities for Strengthening in Conditions of Uncertainty. - Qualification work on the rights of a manuscript.

Qualification work for obtaining the educational degree of Bachelor in specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

This qualification paper investigates the theoretical, methodological, and applied aspects of ensuring enterprise liquidity and solvency in conditions of modern economic uncertainty. A classification of factors influencing the level of enterprise liquidity and solvency according to various criteria has been carried out. A comprehensive analysis of the liquidity and solvency of JSC "Zhytomyr Lasoshchi" was performed as a domestic enterprise operating in conditions of uncertainty. Practical recommendations for increasing the level of enterprise liquidity and solvency have been developed, including optimizing the asset structure, managing accounts receivable, improving financial strategy, and incorporating best European management practices in conditions of uncertainty.

Keywords: assets, uncertainty, liabilities, ratio, liquidity, enterprise, solvency, financial stability, financial analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	8
Висновки до Розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	14
Висновки до Розділу 2.....	20
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	21
Висновки до Розділу 3.....	25
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах сучасних глобальних викликів, спричинених війною в Україні, економічною нестабільністю, порушенням логістичних ланцюгів, енергетичними кризами та коливаннями валютного курсу, особливого значення набуває проблема збереження фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Одними з ключових характеристик, що визначають рівень економічної стабільності та довгострокової операційної ефективності підприємства в умовах невизначеності, виступають ліквідність і платоспроможність. Саме здатність підприємства своєчасно розраховуватись за зобов'язаннями та ефективно управляти грошовими потоками є запорукою його стабільної роботи, конкурентоспроможності та довіри з боку контрагентів, кредиторів і потенційних інвесторів. Ретельний аналіз показників ліквідності та платоспроможності дозволяє виявляти проблемні аспекти в управлінні ресурсами, оперативно реагувати на зовнішні загрози, приймати обґрунтовані управлінські рішення. Водночас, у сучасних умовах ефективність цього процесу значною мірою залежить від впровадження сучасних фінансових інструментів, цифрових технологій, а також адаптації кращих європейських практик. Таким чином, дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства, а також розробка практичних заходів щодо їх зміцнення в умовах невизначеності, є важливою передумовою забезпечення сталого розвитку українських підприємств.

Теоретичні та практичні аспекти аналізу ліквідності та платоспроможності розглядали у своїх наукових працях такі вчені як: Базілінська О. Я., Бланк І. О., Бердар М. М., Дорошенко А. П., Клименко В.С., Лахтіонова Л. А., Мних Є. В., Тарасенко Н. В., Терен Г. М., Ворст Й., Джоборда Дж., Депаленса Дж., Ревентлоу П., та інші.

Метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування сутності ліквідності та платоспроможності, а також розробка практичних рекомендацій щодо їх підвищення для виробничого підприємства. Для досягнення даної мети поставленні наступні **завдання**:

- дослідити економічний зміст понять «ліквідність» та «платоспроможність» в умовах невизначеності;

- визначити основні фактори впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства;

- здійснити аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства;

- обґрунтувати можливі шляхи підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства.

Об’єктом дослідження є процес забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства в умовах економічної невизначеності.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємства за матеріалами АТ «Житомирські ласощі».

Методи дослідження. У процесі написання дипломної роботи було використано сукупність методів дослідження, які забезпечили комплексний підхід до аналізу ліквідності та платоспроможності АТ «Житомирські ласощі». Із загальнонаукових методів застосовано аналіз і синтез – для систематизації теоретичних основ дослідження; індукцію та дедукцію – для формулювання висновків на основі статистичних спостережень; порівняння – для виявлення змін фінансових показників у динаміці за 2022–2024 роки. Емпіричним підґрунтям дослідження став аналіз фінансової звітності підприємства, зокрема Балансу та Звіту про фінансові результати. Для кількісного аналізу використано економіко-статистичні методи: горизонтальний і вертикальний аналіз – для оцінки структури та змін показників, коефіцієнтний аналіз – для розрахунку основних показників ліквідності і платоспроможності, метод середніх величин – для узагальнення значень за період, а також метод динамічних рядів – для відстеження тенденції.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. За результатами роботи було опубліковано наукові дослідження:

1. «Проблеми управління ліквідністю підприємств в умовах війни». – Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених. Ірпінь, 2025 р.

2. «Фактори впливу на ліквідність в умовах економічної нестабільності». – Студентські наукові читання 2024. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету. Житомир : Поліський національний університет. 2024. С. 117-120.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження можуть бути застосовані менеджерами підприємств для прийняття обґрунтованих фінансових рішень щодо забезпечення стабільної платоспроможності та підтримання належного рівня ліквідності.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Основна частина кваліфікаційної роботи викладена на 23 друкованих сторінок. Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, що налічує 44 найменування. У процесі дослідження використано 9 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

В сучасних ринкових умовах ефективне функціонування підприємства потребує постійного моніторингу результатів його діяльності для досягнення поставлених цілей та отримання бажаних фінансових показників. Діагностика фінансового стану підприємства включає низку ключових аспектів: здатність підприємства підтримувати фінансову стійкість, ефективність використання ресурсів, своєчасне виконання фінансових зобов'язань, наявність ліквідних активів, обсяг грошових надходжень та витрат. Для інвесторів, кредиторів та власників надзвичайно важливо своєчасно отримувати дані про здатність підприємства виконувати фінансові зобов'язання та оцінювати вартість і ліквідність його майна.

Дослідження економічної літератури та нормативних документів показує існування різних підходів до визначення сутності ліквідності та платоспроможності підприємства. Так, М. М. Бердар розглядає платоспроможність як здатність суб'єкта виконувати свої фінансові зобов'язання [6]. О. О. Непочатенко визначає її як можливість своєчасного погашення строкових зобов'язань за рахунок наявних грошових ресурсів [27]. О. Я. Базилінська визначає ліквідність підприємства як здатність отримувати грошові кошти не тільки шляхом реалізації активів, але й через залучення додаткового зовнішнього фінансування. Платоспроможність, на її думку, відображає спроможність підприємства своєчасно та безперебійно виконувати боргові зобов'язання [5]. На думку Н. М. Давиденко, ліквідність характеризує механізм перетворення активів у грошові кошти для своєчасного виконання зобов'язань, а платоспроможність – це наявність достатньої кількості грошових коштів та їх еквівалентів для розрахунків за терміновими боргами [11]. А. П. Дорошенко вважає, що ліквідність підприємства полягає у можливості виконання зобов'язань як за рахунок власних грошових коштів, так і за рахунок реалізації майна [13]. Л. А. Лахтіонова визначає ліквідність як здатність

підприємства швидко перетворювати оборотні активи в грошові кошти для погашення поточних і прострочених боргів [19]. В. М. Вовк, у свою чергу, трактує ліквідність як швидкість конвертації активів у гроші, а платоспроможність - як достатній рівень ліквідних активів для погашення всіх короткострокових зобов'язань у будь-який момент [10].

Узагальнюючи можна зробити висновок, що економічний зміст понять «ліквідність» та «платоспроможність» визначається тим, що ліквідність відображає здатність активів швидко трансформуватися в грошові кошти для виконання зобов'язань у встановлені строки. Платоспроможність, своєю чергою, характеризує наявність достатнього обсягу ліквідних активів, що дає можливість підприємству вчасно та повністю розраховуватися за фінансовими зобов'язаннями перед контрагентами. Водночас підприємство може мати здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями на конкретну дату, проте втратити цю можливість у майбутньому, або ж навпаки – бути тимчасово неплатоспроможним, але згодом відновити свою фінансову стабільність.

Ліквідність можна класифікувати за трьома основними напрямками:

- ліквідність підприємства - характеризує загальну можливість суб'єкта господарювання виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно і в повному обсязі [20];
- ліквідність балансу - це загальна оцінка здатності підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок ліквідних активів [26];
- ліквідність активів - визначається здатністю активів швидко перетворюватися на грошові кошти без значної втрати вартості [8].

Ліквідність активів поділяється на кілька видів залежно від швидкості їхнього перетворення в грошові кошти. Виділяють такі основні групи:

1. Високоліквідні активи - кошти, що можуть бути негайно використані для розрахунків без втрати вартості.
2. Середньоліквідні активи - активи, які можна швидко реалізувати, але з можливими незначними втратами вартості або затримками.

3. Низьколіквідні активи - активи, що потребують значного часу або зусиль для реалізації, часто з втратами вартості.

4. Неліквідні активи – активи, які важко або неможливо швидко конвертувати в грошові кошти без значних втрат вартості.

Для комплексної оцінки фінансового стану підприємства та його здатності своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями застосовується аналіз ліквідності балансу, що передбачає порівняння ступеня ліквідності активів з терміновістю погашення зобов'язань. Такий підхід дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство формує структуру балансу з погляду забезпечення платоспроможності в умовах нестабільності (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Аналіз ліквідності балансу

Актив		Пасив	
A1	Абсолютно ліквідні активи - це грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції.	П1	Найбільш термінові зобов'язання - це кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги).
A2	Активи, що швидко реалізуються - це готова продукція, векселі отримані, дебіторська заборгованість за продукцію.	П2	Короткострокові пасиви – короткострокові кредити і залучені засоби.
A3	Активи, що повільно реалізуються - це виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, незавершене виробництво, інші оборотні активи.	П3	Довгострокові пасиви - це довгострокові кредити і зобов'язання.
A4	Активи, що важко реалізуються – це необоротні активи, окрім довгострокових фінансових інвестицій.	П4	Постійні активи - власний капітал підприємства.

Джерело: сформовано автором на основі [33].

Отже, баланс підприємства визнається абсолютно ліквідним за умови дотримання встановлених співвідношень між групами активів і пасивів: $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \leq П4$ [7]. Це свідчить про наявність достатніх коштів та високоліквідних ресурсів для покриття поточних зобов'язань. Порухення цих умов сигналізує про ризики втрати платоспроможності та необхідність вжиття заходів для поліпшення фінансової рівноваги підприємства.

Для комплексної оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства застосовується система аналітичних показників, що ґрунтується на розрахунку відносних фінансових коефіцієнтів. Такий підхід дозволяє оцінити здатність

підприємства своєчасно покривати свої зобов'язання та забезпечувати достатній рівень фінансової гнучкості, особливо в умовах невизначеності та воєнного стану. При цьому важливо зіставляти отримані результати не лише з загальноприйнятими нормативними значеннями, а й з адаптованими нормативами, які враховують специфіку ведення діяльності в умовах війни (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Методика оцінки показників ліквідності та платоспроможності

Показник	Методика розрахунку	Нормативне значення	Нормативне значення в умовах війни
Коефіцієнт покриття	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	>1	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи - Запаси) / Поточні зобов'язання	>0,7	>1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання	>0,2	>0,7
Коефіцієнт платоспроможності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	>0,5	>0,8

Джерело: сформовано автором на основі [12, 16, 34, 44].

Управління коефіцієнтами ліквідності та платоспроможності забезпечує фінансову стійкість і мінімізує ризики в кризових ситуаціях. В умовах невизначеності необхідно враховувати обставини та постійно коригувати фінансову стратегію. Коефіцієнт покриття оцінює здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. В умовах невизначеності підприємства повинні активно управляти ліквідними активами та зменшувати залежність від менш ліквідних. Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, чи можуть підприємства покрити зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів без використання запасів. Для цього важливо зменшити залежність від запасів і зберігати високий рівень грошових коштів і дебіторської заборгованості. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначає здатність підприємства покрити зобов'язання за рахунок готівки та еквівалентів. Важливо збільшувати грошові резерви та ефективно управляти дебіторською заборгованістю. Коефіцієнт платоспроможності відображає залежність підприємства від зовнішнього

фінансування. В умовах невизначеності підприємствам слід збільшувати власні активи і зменшувати борги, переглядаючи структуру капіталу.

Формування платоспроможності та ліквідності підприємства відбувається під впливом багатьох факторів, які можна класифікувати за кількома критеріями (табл.1.3). Залежно від місця виникнення фактори поділяють на зовнішні та внутрішні, за структурою - на прості та складні, за тривалістю впливу - на постійні та змінні, а за можливістю кількісного вимірювання - на якісні та кількісні. Зовнішні фактори - це обставини, на які підприємство майже не має впливу, або його вплив є мінімальним. Внутрішні фактори - це ті, що безпосередньо залежать від самого підприємства, від його організації та методів роботи. Обидві групи факторів тісно пов'язані між собою та можуть як позитивно, так і негативно впливати на роботу підприємства. В умовах нестабільності особливо важливо ретельно аналізувати та враховувати всі ці фактори, щоб забезпечити успішну діяльність та платоспроможність підприємства.

Таблиця 1.3

**Класифікація факторів впливу
на платоспроможність та ліквідність підприємства**

Класифікація ознаки	Види факторів	Приклади
За місцем виникнення	Зовнішні	Стан економіки , грошова політика, податкова політика, кредитна політика та ін.
	Внутрішні	Склад і структура необоротних активів, склад і структура оборотних активів, грошові кошти та їх еквіваленти та ін.
За структурою	Прості	Рівень доходів підприємства, обсяг грошових коштів на рахунках, обсяг короткострокових і довгострокових зобов'язань.
	Складні	Рівень інфляції та валютні ризики, інвестиційна стратегія підприємства, доступ до кредитних ресурсів та умови позик.
За часом впливання	Постійні	Структура активів (співвідношення оборотних і необоротних активів), стратегії фінансування підприємства, співвідношення власного та позикового капіталу та ін.
	Змінні	Співвідношення власного та позикового капіталу, зміни в дебіторській та кредиторській заборгованості, зміни у вартості сировини чи матеріалів та ін.
За ступенем кількісного вимірювання	Якісні	Обсяг грошових коштів на рахунках, рівень дебіторської та кредиторської заборгованості, частка власного капіталу у загальних активах та ін.
	Кількісні	Фінансова стратегія підприємства, доступність додаткових джерел фінансування, політика управління ризиками та ін.

Джерело: створено автором на основі [9, 30, 37, 42].

В умовах сучасного динамічного та нестабільного економічного середовища, комплексний аналіз усіх факторів, що впливають на платоспроможність та ліквідність, є необхідною умовою для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства. Ефективне управління цими факторами дозволяє підприємству не тільки виживати в складних умовах, а й використовувати можливості для зростання та розвитку.

Висновки до Розділу 1

У даному розділі досліджено економічний зміст понять «ліквідність» та «платоспроможність», що є ключовими показниками фінансового стану, особливо в умовах невизначеності. Аналіз економічної літератури виявив різноманітні підходи до визначення та оцінки ліквідності та платоспроможності. Встановлено класифікацію ліквідності, що дозволяє розмежувати її види залежно від швидкості перетворення активів у грошові кошти.

Акцентовано увагу на методиці оцінки показників оцінки показників ліквідності і платоспроможності в умовах невизначеності, оскільки в умовах війни особливого значення набуває порівняння фактичних значень показників з їх нормативними значеннями для об'єктивного визначення фінансової стійкості підприємства.

Визначено фактори, що впливають на рівень ліквідності і платоспроможності підприємства, що дає змогу виявити основні загрози фінансовій стійкості та визначити напрями її зміцнення в умовах економічної нестабільності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства є важливим показником його фінансової стійкості та здатності ефективно виконувати свої зобов'язання. Він відображає, наскільки підприємство спроможне своєчасно погашати короткострокові та довгострокові зобов'язання, підтримувати необхідний рівень грошових коштів для забезпечення безперервної операційної діяльності, а також інвестувати у розвиток.

Комплексний аналіз ліквідності та платоспроможності здійснено на прикладі акціонерного товариства «Житомирські ласощі», що є одним із провідних учасників українського ринку кондитерських виробів. Основною діяльністю є виробництво та оптова торгівля шоколадом, цукровими та кондитерськими виробами, відповідно до Державного класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД 46.36).

Аналіз ліквідності та платоспроможності даного підприємства насамперед представлено оцінкою фінансово-економічного стану та здійснено за допомогою горизонтального методу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Оцінка фінансово-економічного стану АТ "Житомирські ласощі"

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024р. до 2022р., +/-
Загальна вартість активів, тис. грн	580306	1145462	1185971	+605665
Вартість необоротних активів, тис. грн	126438	447179	368139	+241701
Вартість оборотних активів, тис. грн	453868	698283	817832	+363964
Дебіторська заборгованість, тис. грн	443050	684363	805477	+362427
Кредиторська заборгованість, тис. грн	391268	527646	604095	+212827
Власний капітал, тис. грн	122436	516651	470390	+347954
Залучений капітал, тис. грн	457870	628811	715582	+257712
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	406025	474383	514712	+108687
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	350309	397395	434528	+84219
Чистий прибуток, тис. грн	4893	15803	22743	+17850
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	3,5896	1,5615	2,2215	-1,3681

Джерело: створено автором на основі [39, 40, 41].

Отже, АТ "Житомирські ласощі" демонструє позитивну динаміку фінансово-економічного стану у період 2022–2024 рр. Загальна вартість активів підприємства зросла до 1 185 971 тис. грн, що може свідчити про позитивний розвиток підприємства. Передусім, це пов'язано із збільшенням необоротних активів та збільшення оборотних активів на 241 701 тис. грн та на 363 964 тис. грн відповідно. Зокрема, значне зростання спостерігається у дебіторській заборгованості: з 443 050 тис. грн у 2022 р. до 805 477 тис. грн у 2024р. Зростання дебіторської заборгованості пов'язане із значним збільшенням дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, що свідчить про зростання обсягів реалізації на умовах відстрочки платежу. Збільшення кредиторської заборгованості за рахунок значного збільшення поточної кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги свідчить розширення обсягів закупівель сировини, матеріалів або послуг на умовах відстрочки платежу, що може вказувати на активне використання комерційного кредиту постачальників для підтримки виробничих процесів або оптимізації обігових коштів.

Власний капітал за цей період збільшився на 347 954 тис. грн, що свідчить збільшення нерозподіленого прибутку. Залучений капітал збільшився на 257 712 тис. грн та вказує на залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку виробництва. Таке зростання може позитивно вплинути на обсяги виробництва та інвестиції, але водночас підвищує фінансові ризики у випадку несприятливих змін ринкової ситуації.

Протягом аналізованого періоду чистий дохід від реалізації продукції зріс на 108 687 тис. грн, що вказує на підвищення обсягів продажів та ефективну маркетингову стратегію. Також чистий прибуток підприємства збільшився на 17 580 тис. грн, що свідчить про оптимізацію витрат і ефективне управління виробничими процесами. Це є підтвердженням високої конкурентоспроможності продукції на ринку. Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів станом на 2023р. зменшився на 2,0281 к. п. та станом на 2024 р. збільшився на 0,6600 к. п. Зміщення структури активів на користь необоротних може бути пов'язане з капітальними інвестиціями.

Особливе значення в процесі діагностики фінансового стану підприємства відіграє аналіз структури майна. Таблиця 2.2 надає детальну інформацію про обсяги і

співвідношення різних видів активів, таких як необоротні й оборотні. Саме ці дані дають можливість визначити, наскільки ефективно підприємство управляє своїм майном і чи здатне воно своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Таблиця 2.2

Аналіз структури майна АТ "Житомирські ласощі" за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024р. до 2022р., +/-
Співвідношення довгострокових активів з довгостроковими пасивами	1,0324	0,8655	0,7826	-0,2497
Співвідношення короткострокових активів з короткостроковими пасивами	0,9913	1,1105	1,1429	+0,1516
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей	1,1318	1,2946	1,3334	+0,2016

Джерело: створено автором на основі [39, 40, 41].

Отже, співвідношення довгострокових активів з довгостроковими пасивами у 2022 р. становить 1,0324, що свідчить про перевищення довгострокових активів над пасивами. У 2023 р. значення зменшилося до 0,8655, а у 2024 році - до 0,7826. Динаміка даного показника демонструє тенденцію до зниження, що може свідчити про зменшення інвестицій у довгострокові активи або зростання довгострокових зобов'язань. Співвідношення короткострокових активів з короткостроковими пасивами у 2022 р. становить 0,9913, у 2023 році - 1,1105, а у 2024 році збільшився до 1,1429. Даний показник має позитивну динаміку і у 2023 році перевищив 1, що вказує на збільшення оборотних активів порівняно з короткостроковими зобов'язаннями. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у 2022 році становить 1,1318, у 2023 році - 1,2946, а у 2024 році - 1,3334. Значення показника стабільно зростає, що свідчить про перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською.

Виконання господарської діяльності потребує залучення позикових ресурсів, що впливає на структуру капіталу, необхідну для розширення можливостей фінансування власного розвитку і є ключовим чинником у формуванні фінансової стійкості підприємства. Важливим етапом у цьому

процесі є оцінка рівня та визначення меж фінансової стійкості. Тому на основі даних АТ «Житомирські ласощі» проведено аналіз аналітичного балансу підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аналітичний баланс АТ "Житомирські ласощі" за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024р. до 2022р., +/-
Коефіцієнт покриття загальний (платоспроможності)	0,9913	1,1105	1,1429	+0,1516
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,0016	0,0018	0,0023	+0,0007
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0005	0,0011	0,0019	+0,0014
Частка оборотних коштів у загальній сумі активів	0,7821	0,6096	0,6896	-0,0925
Частка виробничих запасів у оборотних активах	0,0154	0,0133	0,0089	-0,0065
Коефіцієнт автономії	0,2110	0,4510	0,3966	+0,1856
Коефіцієнт фінансової залежності	4,7397	2,2171	2,5213	-2,2184
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,0324	0,1345	0,2174	+0,2497
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,7890	0,5490	0,6034	-0,1856
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	3,7397	1,2171	1,5213	-2,2184
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,2674	0,8216	0,7220	+0,4546

Джерело: розраховано автором на основі [39, 40, 41].

Аналіз динаміки основних фінансових коефіцієнтів АТ «Житомирські ласощі» за 2022–2024 роки свідчить про поступове покращення загального рівня платоспроможності підприємства. Так, коефіцієнт покриття (платоспроможності) зріс з 0,9913 до 1,1429, що перевищує критичну межу 1,0 та свідчить про достатність активів для покриття зобов'язань. Цей приріст (+0,1516) є позитивним сигналом для інвесторів і кредиторів, особливо в умовах нестабільності, коли здатність підприємства своєчасно розраховуватись має вирішальне значення.

Коефіцієнти швидкої (0,0023) та абсолютної ліквідності (0,0019) хоч і демонструють позитивну динаміку, залишаються критично низькими порівняно з нормативними значеннями (відповідно не менше 0,7 та 0,2), що свідчить про обмеженість грошових ресурсів і високу залежність від розрахунків з дебіторами. Зменшення частки оборотних коштів у загальних активах (з 0,7821 до 0,6896) свідчить про переорієнтацію структури активів у бік менш ліквідних необоротних ресурсів. Разом із цим знижується частка виробничих запасів у оборотних активах (з 0,0154 до 0,0089), що може бути ознакою скорочення обсягів виробництва або зменшення матеріальних резервів на фоні економії ресурсів.

Позитивним є зростання коефіцієнта автономії з 0,2110 до 0,3966, що свідчить про зміцнення частки власного капіталу в структурі пасивів. Це підтверджується також зростанням коефіцієнта маневреності власного капіталу (з -0,0324 до 0,2174), який вказує на більшу гнучкість у використанні власних ресурсів.

У свою чергу, різке зниження коефіцієнта фінансової залежності з 4,7397 до 2,5213 (-2,2184 к. п.) свідчить про суттєве зменшення залежності від позикових коштів, що особливо важливо в період економічної нестабільності, коли доступ до кредитних ресурсів ускладнений. Це також підтверджується зниженням коефіцієнта концентрації залученого капіталу з 0,7890 до 0,6034. Крім того, значне зростання коефіцієнта забезпечення власними коштами (з 0,2674 до 0,7220) підкреслює посилення фінансової стійкості підприємства, що формує додаткову подушку безпеки у випадку зовнішніх ризиків. Коефіцієнт забезпечення власними коштами зріс з 0,2674 у 2022 р. до 0,7220 у 2024 р., що свідчить про значне покращення забезпеченості активів підприємства власним капіталом. Одночасно з цим коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів знизився з 3,7397 до 1,5213, що означає зменшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування.

Для визначення та аналізу ліквідності балансу необхідно зіставити підсумкові значення груп активів і пасивів, згрупованих за рівнем ліквідності

(активи) та терміновістю зобов'язань (пасиви). Такий підхід дозволяє оцінити, наскільки підприємство здатне своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних ресурсів. Баланс вважається абсолютно ліквідним за умови виконання наступного співвідношення: $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \leq П4$ [7]. Зокрема, $A1$ (найбільш ліквідні активи, до яких належать грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції) повинні покривати $П1$ (найбільш термінові зобов'язання, зокрема кредиторську заборгованість, короткострокові кредити); $A2$ (швидко реалізовані активи, передусім дебіторська заборгованість) – перекривати обсяг короткострокових пасивів ($П2$); $A3$ (повільно реалізовані активи, зокрема запаси) – покривати довгострокові зобов'язання ($П3$); натомість $A4$ (важкореалізовані активи, а саме необоротні активи) не повинні перевищувати $П4$ (власний капітал) [8, 35]. У таблиці 2.4 представлено ліквідність балансу підприємства.

Таблиця 2.4

Ліквідність балансу АТ «Житомирські ласощі» за 2022-2024рр.

Актив	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Пасив	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Платіжні засоби: Надлишок (+) або нестача (-), тис. грн		
								2022 р.	2023 р.	2024р.
A1	722	1120	1652	П1	391268	527646	711435	-390546	-526526	-709783
A2	443050	684363	805477	П2	0	0	0	+443050	+684363	+805477
A3	9617	12789	10696	П3	0	0	0	+9617	+12789	+10696
A4	126438	447179	368139	П4	122473	516651	470390	-3965	+69472	+102251

Джерело: розраховано автором на основі [39, 40, 41].

Протягом 2022-2024 рр. спостерігається недотримання збалансування за групою $A1 \geq П1$, оскільки обсяг найбільш ліквідних активів значно менший за короткострокові зобов'язання. Це означає, що підприємство не здатне покрити свої найбільш строкові зобов'язання за рахунок активів, які можуть бути використані для здійснення поточних розрахунків негайно. Група $A2 \geq П2$ ліквідності балансу передбачає дотримання збалансування, оскільки група $A2$ перевищує обсяг зобов'язань $П2$. Це свідчить про можливість підприємства

покрити короткострокові зобов'язання за рахунок активів, що швидко реалізуються. Баланс у групі $A3 \geq P3$ також дотримується. Активи $A3$ перевищують $P3$, що вказує на здатність підприємства покривати довгострокові зобов'язання активами, що повільно реалізуються. Група $A4 \leq P4$ ліквідності балансу у 2023 р. та 2024 р. передбачає дотримання збалансування, оскільки активи, що важко реалізуються не перевищують власного капіталу підприємства. Отже, ліквідність балансу АТ «Житомирські ласощі» у 2024 р. передбачає дотримання збалансування за групами: $A2 \geq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$ та не дотримання за групою $A1 \geq P1$.

Висновки до Розділу 2

У ході дослідження здійснено аналіз ліквідності та платоспроможності АТ «Житомирські ласощі» за 2022–2024 рр. Встановлено, що структура активів підприємства змінилася у напрямку зростання частки оборотних ресурсів, що сприяє підвищенню загальної ліквідності. Проте найбільш ліквідні активи ($A1$) протягом усього періоду залишалися значно нижчими за термінові зобов'язання ($P1$), що вказує на низьку платоспроможність у короткостроковому періоді. Разом з тим, стабільне перевищення дебіторської заборгованості над короткостроковими зобов'язаннями, достатність повільно реалізованих активів для покриття довгострокових зобов'язань, а також зростання показників автономії свідчать про задовільний рівень платоспроможності у середньо- та довгостроковій перспективі.

Загалом, АТ «Житомирські ласощі» характеризується відносною фінансовою стійкістю, однак потребує покращення поточної платоспроможності через оптимізацію обігових коштів і зниження рівня короткострокової заборгованості. Отримані результати підкреслюють необхідність системного підходу до управління ліквідністю і платоспроможністю як ключових складових фінансової стабільності підприємства

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стабільна ліквідність і висока платоспроможність - ключові характеристики ефективного підприємства у країнах Європейського Союзу. Досвід країн ЄС демонструє, що фінансова стабільність підприємства залежить не лише від обсягів доходу, а й від якості управління фінансами, використання сучасних цифрових технологій та доступу до різноманітних фінансових інструментів. Європейські країни застосовують широкий спектр інструментів, які дозволяють підприємствам стабільно працювати навіть в умовах економічної нестабільності. Адаптація цих інструментів в Україні дозволить значно знизити рівень ризиків, покращити фінансові показники підприємств та посилити їхню конкурентоспроможність (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні європейські інструменти підвищення ліквідності та платоспроможності підприємств

Напрямок	Інструмент	Ефект для підприємства
Управління оборотним капіталом	ERP системи для моніторингу дебіторської заборгованості	Контроль платежів, уникнення прострочок
Короткострокове фінансування	Факторинг, форфейтинг	Швидке залучення обігових коштів
Прогнозування грошових потоків	Cash-flow planning	Своєчасне реагування на дефіцити коштів
Довгострокове фінансування	Гранти ЄС, краудфандинг	Доступ до пільгових ресурсів
Контроль і моніторинг	Система фінансового контролінгу	Прозорість та керованість фінансової політики

Джерело: власні дослідження.

Одним із найважливіших напрямів у європейській практиці управління фінансами є фінансове планування на основі cash-flow. У країнах Європейського Союзу активно застосовується прогнозування руху грошових коштів не лише на короткостроковий період (1–3 місяці), а й на середньострокову (до 1 року) та

довгострокову перспективу (понад рік). У процесі реалізації даного підходу підприємства здійснюють детальне планування надходжень і витрат за усіма напрямками діяльності. Застосування такого підходу дає змогу уникнути касових розривів, своєчасно виявляти дефіцит ліквідності та вживати запобіжних заходів, обґрунтовано приймати управлінські рішення щодо залучення фінансування, інвестування, оптимізації витрат тощо [1, 2].

Іншим важливим інструментом для забезпечення ліквідності в Європі є факторинг та форфейтинг. Ці інструменти дозволяють підприємствам оперативно отримувати кошти за реалізовану продукцію чи послуги, не чекаючи завершення строку платежу. В результаті значно скорочується оборотний цикл, підвищується ліквідність підприємства, знижується ризик неплатежів з боку недобросовісних контрагентів. У Польщі понад 60% малих і середніх підприємств у сфері послуг та торгівлі користуються факторинговими послугами, в Італії — цей показник перевищує 70%, а у Франції форфейтинг є основним механізмом фінансування експорту [25].

Суттєву роль у забезпеченні фінансової стабільності європейських компаній відіграє фінансовий контролінг. Він виступає як інтегрований інструмент стратегічного й оперативного управління, що забезпечує своєчасне виявлення фінансових ризиків, аналіз відхилень фактичних показників від планових, а також формування обґрунтованих управлінських рішень. У країнах Європейського Союзу, зокрема в Німеччині та Австрії, контролінг є обов'язковим елементом внутрішньої фінансової системи підприємств. Його функції виходять за межі звичайного бухгалтерського обліку та включають планування, моніторинг, аналіз і координацію фінансових процесів. Створення окремих підрозділів контролінгу дозволяє підприємствам регулярно отримувати звіти про фінансовий стан, що сприяє підвищенню ефективності управління, запобіганню кризовим ситуаціям і досягненню довгострокової фінансової стабільності [43].

Ще одним ефективним засобом, що активно використовується в ЄС, є впровадження ERP-систем (Enterprise Resource Planning), таких як SAP

S/4HANA, Microsoft Dynamics 365, 1C ERP тощо. ERP-система — це інтегрована програмна платформа для управління всіма процесами підприємства: бухгалтерським і податковим обліком, фінансами, закупівлями, логістикою, персоналом тощо [31]. Завдяки ERP-рішенням європейські компанії мають змогу: забезпечити прозорість фінансової інформації в режимі реального часу; автоматизувати процеси бюджетування, звітності та контролю; оптимізувати управління грошовими потоками; швидко реагувати на зміни в середовищі. ERP-системи в Європі часто інтегровані з банківськими платформами та державними податковими службами, що забезпечує миттєву верифікацію даних і зменшує ризик помилок [22].

Окрім цього, вагомим інструментом підтримки фінансової стійкості в ЄС є грантові та інвестиційні програми, що фінансуються з бюджету Європейського Союзу або міжнародними фінансовими організаціями. Найбільш відомими серед них є: Horizon Europe - грантова програма для інноваційних підприємств, у т.ч. у сфері харчової промисловості, IT, біотехнологій, COSME - програма підтримки малого та середнього бізнесу, InvestEU - програма інвестування в сталий розвиток, модернізацію підприємств та цифровізацію [3].

Однак, складні політичні, соціальні та економічні умови, в яких нині функціонують вітчизняні суб'єкти господарювання, спричиняють дестабілізацію усталених взаємозв'язків усіх зовнішніх та внутрішніх складових господарських процесів. Фактично, війна на території України спричинила безпрецедентні виклики для ведення бізнесу, зумовила колосальні трудові, матеріальні та фінансові втрати, призвела до неймовірної кількості банкрутств. Ведення бізнесу в умовах війни характеризується передусім невизначеністю та непередбачуваністю, що не дозволяє об'єктивно планувати та прогнозувати розвиток. Сукупність вказаних негативних чинників спричиняє потребу в об'єктивній оцінці нагальних проблем утримання ліквідності й платоспроможності, як ключових параметрів фінансової стійкості. В умовах воєнного часу процес управління ліквідністю та платоспроможністю ускладнюється додатковими ризикогенними факторами, які мають невизначену

ймовірність настання й прояву. Однак, ретельно підібрані та системні заходи здатні забезпечити достатні або й високі результати щодо рівня фінансової стійкості підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Проблеми та перспективи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства в умовах війни

Проблемний аспект	Заходи	Очікуваний результат, після вжиття рекомендованих заходів
Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності	Моніторинг залишків оборотних активів	Підвищення спроможності підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок ліквідних активів
Частка оборотних коштів у загальній сумі активів	Оптимізація запасів	Підвищення гнучкості в управлінні ліквідними активами, збільшення частки активів, які сприяють отриманню доходу
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Комунікації з кредиторами	Зниження боргового навантаження та підвищення стабільності
Співвідношення довгострокових активів до довгострокових пасивів	Оптимізація джерел фінансування	Збалансоване управління фінансовими ресурсами, яке сприяє підвищенню економічної стійкості
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Перегляд умов співпраці	Забезпечення балансу грошових потоків
Коефіцієнт оборотності та тривалість обороту оборотних активів	Розширення каналів збуту	Підвищення ефективності використання оборотного капіталу
Собівартість реалізованої продукції	Оптимізація собівартості	Зниження собівартості продукції та підвищення конкурентоспроможності на ринку

Джерело: власні дослідження.

Щоб збільшити коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності необхідно проводити детальний аудит запасів та інших матеріальних цінностей, що повільно реалізуються або є надлишковими для підприємства, аналізувати структуру активів, контролювати частку ліквідних та довгострокових активів. На основі отриманих оцінок варто розробляти план зі збільшення частки високоліквідних активів. Також, доречно переглядати умови та домовленості з постачальниками щодо співпраці на більш вигідних умовах для підприємства.

Для збільшення частки оборотних коштів у загальній сумі активів потрібно оптимізувати рівень запасів, сировини та матеріалів шляхом впровадження методів прогнозування попиту. Це дозволяє уникнути перевищення запасів, сприяє зниженню витрат на їх зберігання та підвищенню оборотності.

Для оптимізації коефіцієнта концентрації залученого капіталу варто регулярно проводити переговори з кредиторами щодо змін умов кредитування – зниження відсоткових ставок або реструктуризації боргів. Особливої уваги у період воєнних загроз заслуговують альтернативні джерела фінансування, зокрема інвестиції та гранти.

Жорсткий контроль за забезпеченням відповідності фінансування довгострокових активів шляхом залучення довгострокових пасивів сприяє знаходженню оптимального співвідношення довгострокових активів до довгострокових пасивів, що свідчитиме про відсутність ризику банкрутства.

Варто визначити пріоритетність оплати зобов'язань – розраховуватись з більш критичними кредиторами та відтермінувати менш важливі платежі для покращення ліквідності. Доцільно прогнозувати як дебіторську, так і кредиторську заборгованість, щоб запобігти ризику неплатоспроможності. Регулярно проводити аналіз показників кредиторської та дебіторської заборгованостей, частка оборотних активів у загальній сумі активів, щоб мати змогу швидше реагувати на проблемні фактори.

Отже, розгляд проблемних аспектів підприємства дає змогу запропонувати шляхи підвищення зазначених показників. Впровадження запропонованих методів вирішення сприятиме зростанню загальної ефективності управління підприємством, що в свою чергу підвищить фінансову стійкість підприємства

Висновки до Розділу 3

Проаналізовано європейський досвід та виявлено інструменти підвищення ліквідності й платоспроможності підприємств, що дозволяє адаптувати ефективні фінансові практики до вітчизняних умов з метою посилення стійкості

підприємства в умовах кризи. Обґрунтовано, що підвищення ліквідності та платоспроможності підприємств в умовах воєнної економіки України потребує системного підходу до управління фінансовими показниками. Для АТ «Житомирські ласощі» запропоновано комплекс практичних заходів, зокрема: моніторинг залишків оборотних активів, оптимізацію запасів і собівартості, перегляд умов співпраці з контрагентами, розширення каналів збуту та оптимізацію джерел фінансування. Реалізація зазначених заходів дозволяє покращити ключові фінансові коефіцієнти, знизити ризики втрати платоспроможності, забезпечити гнучкість в управлінні оборотними коштами та посилити загальну фінансову стійкість підприємства.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що ліквідність та платоспроможність є ключовими показниками фінансового стану підприємства, які безпосередньо впливають на його здатність функціонувати у складних економічних умовах, зокрема під час війни. Проведення якісного аналізу ліквідності дозволяє своєчасно виявити дефіцит грошових коштів, прийняти обґрунтовані управлінські рішення та забезпечити стійкість підприємства.

2. Доведено, що ефективне управління ліквідністю неможливе без застосування коефіцієнтного аналізу, який дозволяє об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства. Зокрема, коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності виступають ключовими індикаторами здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання, реагуючи на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

3. Розглянуто методику оцінки показників ліквідності та платоспроможності підприємства з урахуванням нормативних значень, що набуває особливої актуальності в умовах війни, коли необхідна об'єктивна оцінка фінансової стійкості для прийняття управлінських рішень в умовах економічної невизначеності.

4. Виявлено, що ліквідність і платоспроможність підприємства формуються під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Зовнішні фактори включають економічну ситуацію, інфляцію, валютні коливання та державну політику. Внутрішні - структуру активів, обсяг грошових коштів, рівень заборгованості та ефективність управління. В умовах економічної нестабільності особливо важливо своєчасно виявляти та аналізувати ці фактори, адже тільки за умови ефективного управління ними підприємство може забезпечити належний рівень ліквідності, зберегти платоспроможність і досягти фінансової стійкості.

5. Проаналізовано фінансовий стан АТ «Житомирські ласосці» за 2022–2024 роки, у результаті чого виявлено динаміку зростання основних фінансових показників. Позитивною тенденцією є збільшення власного капіталу та

нерозподіленого прибутку, що свідчить про фінансову стабільність та ефективне використання прибутку для внутрішнього розвитку. Разом із тим, зростання поточних зобов'язань потребує підвищеної уваги до контролю за дебіторською заборгованістю та управлінням обіговими коштами. Аналіз ліквідності та платоспроможності показав поступове покращення загальної здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання: коефіцієнт покриття перевищив критичне значення 1, а співвідношення короткострокових активів до зобов'язань демонструє позитивну динаміку. Разом із цим, коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності залишаються на низькому рівні, що вказує на дефіцит грошових коштів та підвищену залежність від розрахунків з дебіторами. Однак зростання коефіцієнта автономії, зниження фінансової залежності та покращення структури балансу в розрізі ліквідності активів і терміновості зобов'язань свідчать про загальне зміцнення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

6. Доведено, що запровадження елементів європейського досвіду управління ліквідністю в українських умовах можливе через створення системи фінансового контролінгу, впровадження ERP-систем, фінансового планування на основі cash-flow дозволить підприємствам своєчасно реагувати на відхилення у фінансових потоках і зберігати платоспроможність.

7. Сформульовано рекомендації щодо покращення фінансового управління в АТ «Житомирські ласощі», серед яких: підвищення оперативного контролю за дебіторською заборгованістю, зменшення частки короткострокових зобов'язань, оптимізація витратної частини та вдосконалення фінансового планування на основі сценарного прогнозування ліквідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. EACT. Cash Flow Forecasting in Uncertain Times. 2020. URL: <https://eact.eu/articles/cash-flow-forecasting-in-uncertain-times> (дата звернення 17.05.2025р.).
2. Enright M. Creating and Using a Cash Flow Budget. Wolters Kluwer. 2020. URL: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/creating-and-using-a-cash-flow-budget> (дата звернення 17.05.2025р.).
3. European Commission. EU funding programmes. URL: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_en (дата звернення 18.05.2025р.).
4. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: підручник. Київ НУХТ, 2014. С. 163-176.
5. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 328 с.
6. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
7. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. М. А. Слатвінського. Умань, 2016. 151– 156 с.
8. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. Київ : Ніка-Центр, 2014. 656 с.
9. Богацька Н. М. Методичні підходи до оцінки платоспроможності сучасних підприємств. *Економічний простір*. 2010. Вип. 41. С. 212-221.
10. Бугай О. А., Вовк В. М. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка. *Галицький економічний вісник*. 2013. Вип. 3. С. 150-157.
11. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. Вип. 2. С. 36-40.
12. Денисенко М. П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання. *Економіка і держава*. 2019. Вип. 12. С. 61–65.

13. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. Вип. 2. 230 с.
14. Зуб І. В. Фактори впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства. 2013. URL: <https://naub.ua.edu.ua/factory-vplyvu-na-likvidnist-ta-platospromozhnist-pidpryjemstva/>. (дата звернення 17.03.2025).
15. Клименко В. С. Методика оцінки платоспроможності та ліквідності підприємства. 2017. С. 61-75.
16. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. Вип. 8. С. 40–41.
17. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77> (дата звернення 20.04.2025).
18. Кужелев, М., Бойчук М. Внутрішні системи фінансового контролю інвестиційних компаній: європейський досвід регулювання та можливості застосування на національному фінансовому ринку. *Схід*. 2017. Вип. 5. С. 5-11.
19. Лахтіонова Л. А. Аналіз платоспроможності та ліквідності об'єктів підприємницької діяльності : монографія. Київ : КНЕУ, 2010. 657 с.
20. Левченко Л. О., Белова Д. С. Огляд методів прогнозування фінансового стану підприємства. *Управління розвитком складних систем*. 2013. Вип. 14. С. 164-169.
21. Литвинчук І., Саганець І., Горєвой А., Манжула В. Контролінг та планування грошових потоків на підприємстві. *Society and Security*. 2024. №5, С. 18-24.
22. Магопєць О., Цуран О. Сучасні методи обліку розрахунків із постачальниками та їх інтеграція в систему управління підприємством. Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф., 5 груд. 2024 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2024. С. 167-168.

23. Майборода О. Є., Косарева І. П., Лесняк А. О. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 18. С. 256–260.
24. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 472 с.
25. Москальов А. А., Щавінська О.В. Світовий досвід та перспективи використання форфейтингу та міжнародного факторингу в Україні. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 11. С. 1176-1179.
26. Насібова О. В., Папуцин В. М. Теоретичні аспекти управління ліквідністю та діловою активністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 591-596. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/98.pdf (дата звернення 16.03.2025).
27. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 504 с.
28. Нікітчина О. Проблеми управління ліквідністю підприємств в умовах війни. *Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених*. Ірпінь, 2025 р.
29. Нікітчина О. Фактори впливу на ліквідність в умовах економічної нестабільності. *Студентські наукові читання 2024. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету*. Житомир : Поліський національний університет. 2024. С. 117-120.
30. Носова Є. А. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. *Економіка. Проблеми економічного становлення*. 2012. № 2. С. 58-64.
31. Олешко Т. І., Попик Н. В., Бронський О. В. Характеристика та аналіз модулів ERP-систем. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5682/5623> ((дата звернення 18.05.2025р.).

32. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. №19. С. 34-38.
33. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
34. Попович Д. В., Алимов О. С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 1. С. 31–35.
35. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства: навч. посіб. Київ : Знання, 2021. 416 с.
36. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. Львів : ЛБІ НБУ, 2000. 485 с.
37. Теницька, Н. Б., Гришко, Ю. С. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. 5. С. 372-376.
38. Терен Г. М. Система показників аналізу ліквідності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 8. С. 36–41.
39. Фінансова звітність АТ «Житомирські ласощі» за 2022 рік URL: https://clarity-project.info/edr/00382071/yearly-finances?current_year=2022 (дата звернення 10.04.2025р.).
40. Фінансова звітність АТ «Житомирські ласощі» за 2023 рік. URL: https://clarity-project.info/edr/00382071/finances?current_year=2023(дата звернення 10.04.2025р.).
41. Фінансова звітність АТ «Житомирські ласощі» за 2024р. URL: <https://clarity-project.info/edr/00382071/yearly-finances> (дата звернення 10.04.2025р.).
42. Шергіна Л. А., Домшина Т. Р. Фактори впливу на фінансову стійкість і платоспроможність підприємства в період кризи. 2015. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197238179.pdf> (дата звернення 19.03.2025р.).
43. Яловий Г. К., Баюра Д. О., Федорченко А. В. Управлінський контролінг : кол. монографія / за ред. Г. О. Швиданенко. Київ : КНЕУ, 2015. С.131-147.

44. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 173–180. URL: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf (дата звернення 23.03.2025р.).